

Статистичко истражување за потрошувачката на домаќинствата

ПП_АПД_Q_MK_2024_4

Референтни метаподатоци според ESMS 2.0 структура

1	Контакт
1.1	Организација/ институција за контакт
Државен завод за статистика	
1.2	Организациска единица за контакт
Одделение за животен стандард	
1.3	Лице за контакт
Стасе Нолев	
1.4	Звање на лицето за контакт
Раководител на одделение	
1.5	Поштенска адреса
ул. „Даме Груев“ бр. 4, 1000 Скопје, Република Северна Македонија	
1.6	Електронска адреса
stase.nolev@stat.gov.mk	
1.7	Телефонски број
00389 2 3249-435	
1.8	Факс
2	Ажурирање метаподатоци
2.1	Последна потврда на метаподатоците
19.05.2025	
2.2	Последна објава на метаподатоците
19.05.2025	
2.3	Последно ажурирање на метаподатоците
19.05.2025	
3	Статистичка презентација
3.1	Опис на податоците
Податоци за: посечните расположливи средства според видовите на извори, употребените средства според целта на потрошувачката, паричните издатоци, вредноста на сопственото производство, податоци за расположливоста на трајни добра во домаќинствата, како и информација за мислењето на домаќинствата за нивната финансиска ситуација.	
3.2	Систем на класификации
- Класификација на личната потрошувачка според намената, КЛПН; - Национална класификација на занимања, НКЗ; - Стандардна класификација на образование по степени (нивоа), СКОБ-С;	
3.3	Опфат на сектор/и
Институционален сектор: С.14 Домаќинства	

3.4	Статистички концепти и дефиниции
Под домаќинство се подразбира: - секое лице кое живее само и кое нема свое домаќинство во друго место (самечко домаќинство); - семејство или заедница на лица кои заедно живеат и заеднички ги трошат своите приходи за намирување на основните животни потреби (домување, исхрана и др), без оглед на тоа дали сите членови постојано се наоѓаат во местото каде што е населено домаќинството или некои од нив подолго време претстојуваат во друго место поради работа, школување или други причини. Како членови на домаќинството се сметаат и лица кои не се членови на домаќинството, но работат, се хранат и живеат во иста куќна заедница (домашни помошнички, постојани работници на индивидуален земјоделски имот). Учениците и студентите се сметаат како членови на домаќинството без оглед на времето што го поминале надвор од своето домаќинство (во училиште или на студии). Расположливите средства на домаќинството ги опфаќаат паричните средства со кои располага домаќинството, вредноста на производите од сопствено производство употребени за лична потрошувачка (натурална потрошувачка) и вредноста на потрошувачките кредити и заеми подигнати и реализирани во текот на референтната година. Употребените средства на домаќинството ги претставуваат паричните издатоци на домаќинствата за набавка на производи и услуги за лична потрошувачка, вредноста на натуралната потрошувачка и отплатениот дел од потрошувачките кредити и инвестициски заеми.	
3.5	Статистичка единица
Статистички единици се индивидуални домаќинства и лицата кои живеат во нив.	
3.6	Статистичка популација
Статистичка популација се индивидуални домаќинства и лицата кои живеат во нив.	
3.7	Референтна област
НТЕС 1 и 2 (Република Северна Македонија)	
3.8	Временска покриеност
Од 1995 година.	
3.9	Базен период
Не е применливо	
4	Единица на мерење
килограми (кг), денари (ден.)	
5	Референтен период
Година (календарска година од 01.01. до 31.12.)	
6	Институционален мандат
6.1	Законски акти и други договори
НАЦИОНАЛНА ЗАКОНСКА РЕГУЛАТИВА <u>Закон за државната статистика</u> („Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/97, 21/07, 51/11, 104/13, 42/14, 192/15, 27/16, 83/18 и 220/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.31/20). <u>Програма за статистички истражувања за периодот 2023-2027 година</u> („Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.29/23). Меѓународни: Household Budget Survey Gentlemen's agreement.	
6.2	Споделување на податоци
Временска серија за годишни податоци: од 2005 година се испраќаат (преку eDAMIS) со петогодишна динамика до Евростат.	
7	Доверливост
7.1	Доверливост - политика
1. Заштитата на индивидуалните податоци е регулирана со <u>Законот за државна статистика</u>. 2. Основните принципи и активности, што се преземаат за да се обезбеди доверливоста на податоците се опишани во <u>Политиката за статистичка доверливост</u>.	
7.2	Доверливост - третирање на податоците
Во согласност со член 38 од <u>Законот за државна статистика</u> и <u>Политиката за статистичка доверливост</u> , индивидуалните податоци не се објавуваат.	
8	Политика за објавување

8.1	Календар на објавување
Датумот на објавување на податоците се утврдува во Календарот за објавување на Соопштенија, кој се ажурира квартално.	
8.2	Пристап до Календарот на објавување
Календарот се наоѓа на нашата веб страна на овој линк: Календар на објавување	
8.3	Кориснички пристап
Сите корисници имаат истовремено (или еднаков) пристап до статистичките податоци: ова значи дека датумите за објавување на статистичките податоци се претходно јавно објавени и никој корисник нема пристап до официјалните статистички податоци пред нивното објавување. Статистичките податоци прво се објавуваат во едицијата „Соопштенија “ на ВЕБ страницата на Државниот завод за статистика во 12.00 часот.	
9	Фреквенција на дисеминација
Годишна	
10	Достапност и јасност
10.1	Соопштенија
10.2	Публикации
Публикации: МакСтат избор Северна Македонија во бројки Статистички годишник	
10.3	Онлајн база на податоци
МАКСтат базата на податоци - Животен стандард/Анкета за потрошувачка на домаќинствата _	
10.4	Пристап до микроподатоци
Користењето на микроподатоци за надворешни корисници е можно само за истражувачки цели и се врши во согласност со Законот за државна статистика (член 41, член 42 и член 43). Пристапот до анонимизирани микроподатоци е дефиниран со интерна процедура на Државниот завод за статистика „ Пристап до анонимизирани микроподатоци за научно-истражувачки цели “.	
10.5	Друго
Податоците се доставуваат преку ЕДАМИС до ЕВРОСТАТ. По барање на корисниците, податоците се подготвуваат и во форма согласно нивните потреби.	
10.6	Документација за методологијата
Методолошко објаснување, национално Методологија за Потрошувачка на домаќинствата , Евростат	
10.7	Документација за квалитетот
Извештај за квалитет, од ДЗС	
11	Управување со квалитет
11.1	Обезбедување на квалитетот
Квалитетот на процесите и продуктите, во Државниот завод за статистика се обезбедува со почитување на Европскиот Кодекс за работа на европската статистика и Рамката за оценка на квалитетот во рамките на Европскиот статистички систем (ESS Quality Assurance Framework). Критериумите за квалитет се утврдени и во Законот за државна статистика во член 46 и член 4в.	
11.2	Оценка на квалитетот
Државниот завод за статистика ги реализира статистичките активности во согласност со Статистичкиот бизнис процес модел, кој се базира на меѓународниот модел - Генерички статистички бизнис процес модел (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM) . Примената на овој модел, како и примената на меѓународните стандарди во статистичката продукција обезбедуваат високо ниво на точност и споредливост на податоците.	
12	Релевантност
12.1	Потреби на корисниците

Главна цел на АПД е овозможување на пресметката на потрошувачката на домаќинствата, количината на купени и потрошени производи од сопствено производство, пресметка на пондерите за индексот на трошоците за живот (CPI) и квартална пресметка на личната потрошувачка во БДП. АПД се користи и од надворешни корисници, како факултети, за пазарни и општествени анализи, медиуми и други организации.

12.2 Задоволство на корисниците

Почнувајќи од 2009 година, Државниот завод за статистика на секои три години спроведува Анкета за задоволство на корисниците.

12.3 Комплетност

Сите нивоа на агрегација, според регулативите за краткорочни статистики, се пресметуваат и објавуваат на национално ниво и се пренесуваат до Евростат.

Комплетност на податоците на национално ниво = 100%.

Комплетност на податоците за Евростат = 90%.

13 Точност и веродостојност

13.1 Свкупна точност

Методологијата на истражувањето и начинот на прибирање на податоците обезбедуваат солиден опфат и точност на податоците.

13.2 Примерочни грешки

Оценување и пресметки на грешки: Оценките во Анкетата за потрошувачка на домаќинствата генерално се во форма на тотали и просеци. Доменот на оценување е вкупно во Република Северна Македонија. Во процедурите на оценување на АПД 2024 е вршено пондерирање со пондери пресметани од примерочниот избор со извесно прилагодување во однос на неодзивот во Анкетата, како и калибрирање на населението според регионалните демографски дистрибуции по пол и по петгодишни групи на возраст и оценетиот број на домаќинства по региони. Пресметките се вршени со програмскиот пакет SAS 9.1 и модулот CALMAR за калибрација на пондерите.

Коефициент на варијација на просеци по домаќинства

Употребени средства	2.5
Храна и безалкохолни пијалаци	1.8
Алкохолни пијалаци и тутун	5.3
Облека и обувки	8.5
Станарина, вода, електрична енергија, плин и други горива	7.6
Покуќнина, опрема за куќа и одржување	7.7
Здравје	9.5
Сообраќај	6.9
Комуникации	9.2
Рекреација и култура	17.1
Образование	42.6
Ресторани и хотели	8.8
Останати стоки и услуги	5.2

13.3 Непримерочни грешки

Грешки во опфатот: При спроведување на истражувањето на терен се користеше образец за неизвршено анкетирање, АПД.Н, во кој се наведува причината за неизвршеното анкетирање. Од овие одговори се пресметува помалку или повеќе опфатени домаќинства.

Грешки при мерење: Пред спроведувањето на истражувањето се изврши обука на супервизорите и анкетарите и се информираа давателите на податоци со испраќање на писма за известување. За време на спроведувањето на истражувањето секојдневно се прибираа извештаи од терен заради контрола на опфатот и навремено откривање на грешките. Собраните податоци се контролираа од страна на анкетарите, супервизорите во регионалните одделенија, како и во Централниот завод.

Фокусот е на следните извори на грешки: начин на составување на прашалниците, структура на прашалниците, подредување на прашањата во прашалниците, користење на детална структура на примарните целни варијабилности-квалитетот на обуката на анкетарите, индивидуалните вештини на анкетарот, и-логичките проверки на прашалниците добиени од регионалните одделенија.

Грешки при обработката на податоците: Внесот на податоците се правеше преку однапред подготвена апликација за внес, со мануелен начин на внес за што беа ангажирани внесувачи. За време на внесот на податоците се применуваа автоматски контроли и

тоа контрола при внес, како и дополнителна контрола по завршување на внесот. При појава на некои поголеми недостатоци во прашалниците беа контактирани давателите на податоци.

Стапката за неодзив во АПД 2024 година е 37.5%, а стапката на одбивање е 18.7%.

14	Навременост и точност
14.1	Навременост
Т+180.	
14.2	Точност
Податоците се објавени во утврдените рокови во согласност со Календарот на навременост.	
15	Кохерентност и споредливост
15.1	Географска споредливост
Постои географска споредливост на дисеминираните податоци на национално ниво. Во однос на географската споредливост со останатите европски земји, исто така е обезбедена споредливост бидејќи податоците се прибираат во согласност со европските регулативи.	
15.2	Временска споредливост
Обезбедена е споредливост на податоците од 1995 година, без прекин во временската серија. Број на референтни периоди во временската серија - 29.	
15.3	Меѓудоменска кохерентност
Направени се споредби на дел од податоците со податоците од истражувањата: Анкета за приходи и услови за живеење, Анкета за работна сила и Национални сметки. Податоците се кохерентни.	
15.4	Внатрешна кохерентност
Сите податоци од временската серија на истражувањето се споредливи. Внатрешната кохерентност на податоците е обезбедена.	
16	Трошок и оптовареност
Оптовареноста на давателите на податоци се контролира преку начинот на избор на примерокот. Статистичките кругови кои беа избрани за анкетирање во оваа година, нема да бидат дел од истражувањето за наредниот циклус.	
Просечното време за пополнување на прашалникот се движи околу 1 час и 30 минути.	
17	Ревизија на податоците
17.1	Политика за ревизија на податоците
<u>Ревизијата на податоци се прави во согласност со</u> <u>Политиката за</u> <u>ревизија</u>	
17.2	Практика за ревизија на податоците
Податоците се конзистентни од 2002 година кога имаше ревизија и хармонизација на АПД. Беше ревидиран начинот на прибирање на податоците (беа вклучени дневници наместо прашалници) и беше имплементирана класификацијата: Classification of Individual Consumption by Purpose, COICOP (Класификација на личната потрошувачка по намена).	
18	Статистичка обработка
18.1	Извори на податоци
Начинот на прибирање на податоците во ова истражување се врши со RAPI метод, односно со анкета лице во лице, со помош на анкетари кои ги посетуваат домаќинствата и пополнуваат прашалници за домаќинството доколку е одзив или прашалник за неодзив доколку е неодзив. Анкетарот остава дневници АПД,ДН за пополнување за целото домаќинство. Податоците се прибираат исклучиво од истражувањето на терен. Ова статистичко истражување е примерочно истражување на случаен примерок од 5040 домаќинства во 210 пописни кругови распоредени на територијата на целата земја, што изнесува околу 1% од вкупниот број на домаќинства. Рамката за избор на примерокот е Пописот на населението, домаќинствата и становите од 2021 година. Примерокот е двоетапен - стратифициран. Примарни примерочни единици се пописните кругови, а секундарни примерочни единици се адресите на кои живеат домаќинствата. За потребите на примерокот е направена стратификација на осум региони со вкупно 16 стратуми: географска, на осумте региони и урбана, на два контингента - град и село, според административната поделба. Алокацијата на примерокот е по стратуми. Во првата етапа алокацијата е направена според бројот на домаќинствата во регионот, а во втората етапа, случајно, со еднаква веројатност, во секој избран пописен круг се бираат по 6 домаќинства. Во Анкетата не беа дозволени замени.	
18.2	Фреквенција на прибирање податоци
Тримесечна	

18.3	Прибирање на податоците
Податоците се прибираат со два метода: метод на водење на дневник и метод на интервју на база на прашалници. Податоците за приходите се прибираат за три месеци, додека податоците за трошоците се прибираат за 15 дена, за кој период домаќинството ги евидентира трошоците во дневникот. Податоците за домаќинствата се прибираат со метод на персонално интервју RAPI, со помош на анкетари кои ги пополнуваат статистичките прашалници во хартија: - „АПД.ДН“ (дневник за купените производи и услуги кој го пополнува домаќинството) - „АПД.ЗДН“ (замена за дневник) - „АПД.Д“ (со кој се опфатени сите членови на домаќинството, без оглед на возраста). Овој прашалник содржи податоци за местото на живеење на домаќинството, составот на домаќинството, семејните врски, образованието, станбените и животните услови, приходите на ниво на домаќинство и други карактеристики на домаќинството. - „АПД.Н“ (образец за неизвршено анкетирање во кој се наведува причината за неизвршеното анкетирање).	
18.4	Проверка на податоците
Податоците прво се проверуваат од страна на самиот анкетар, додека тој/таа е на терен, со цел да се решат потенцијалните недоразбирања со домаќинството како извештајна единица. Податоците се шифрираат и повторно се проверуваат од вработените во регионалните одделенија за статистика. Исто така, постои и многу детална логичка и математичка контрола која се врши во процесот на внесување. Откако ќе се внесат податоците во базата, постои и дефинитивна контрола во стручното одделение, пред да бидат подготвени за пресметка.	
18.5	Компилирање податоци
Процеси што се одвиваат од моментот кога ќе започне внесот па до подготвените дисеминациони табели: - внесот на податоците е во Microsoft Access софтверот со вметнати математички и логички контроли, on-line, како и дополнителни batch контроли по внесувањето на податоците, - во процедурите на оценување на Анкетата е вршено пондерирање со пондери од примерочниот избор со извесно прилагодување во однос на неодзивот во Анкетата, - пресметките се вршени со програмскиот пакет SAS 9.1 и модулот CALMAR за калибрација на пондерите. Податоците се споредуваат и анализираат и пред нивното објавување, на агрегирано ниво.	
18.6	Прилагодување
19	Коментар
A.1	Анекси